

Prenumerata

dla członków:
 rocznie . . . 1 złr. 20
 półrocznie . . . — „ 60
 kwartalnie . . . — „ 35

dla nieczłonków:
 rocznie . . . 1 złr. 70
 półrocznie . . . — „ 85
 kwartalnie . . . — „ 45

IZRAELITA

Organ stowarzyszenia

„SZOMER IZRAEL”

wychodzi co drugi tydzień

Biuro redakcyi i administracyi:

ul. Sykstuska l. 4.

Rękopisów redakcyi nie zwraca.

Ogłoszenia przyjmuje Ch. Rohatyn, właściciel drukarni.

Nr. 12.

Lwów dnia 2. Lipca 1886.

Rok III.

Treść: Lwów dnia 1. lipca 1886. — Sprawy krajowe. — Sprawozdanie z czynności izr. Alliance w Wiedniu za rok 1885. — O najnowszym dziele p. Józefa kawalera de Wertheimera. — Rozmaitości. — W odcinku: Pakta między żydami ziemi lwowskiej i województwa ruskiego zawarte na kongresie w Brzeżanach.

Lwów dnia 1. lipca 1886.

Historia, napisał jeden z pierwszorzędných poetów niemieckich, jest to sądem świata. Atoli sądzę, że historią także nazwać można mistrzynią, nauczycielką rodu ludzkiego; albowiem, udzielając przyszłym pokoleniom zdobyczy i doświadczeń antenatów czy to na polu nauki, przemysłu lub innych zawodów, stawia je w możności zużytkowania tych doświadczeń i zdobyczy dla społeczeństwa, dla dobra rodu ludzkiego. Dlatego to widzimy, że narody, które zawczasu pielegnowały znajomość dziejów czasów minionych, daleko wyżej stanęły niż owe narody, które tej gałęzi nauki zaniedbywały — Narody, które u siebie szerzyły znajomość historii, znajomość rozwoju ludzkości — prędzej przyszły do świadomości własnej i przez to także do miłości ojczyzny, rzeczy i obyczajów swojskich; inne zaś nie mające tej świadomości, szybko znikły z widowni światowej, albo uległy innym narodom, szczyjącym się tą świadomością i znajomością dziejów.

Przykładów tego twierdzenia daleko szukać nie potrzebujemy, można je nakażdęj kartce dziejów wyczytać. Objawia się to w starożytności w historii żydów, greków i rzymian, a w czasach nowszych widzimy to w rozwoju życia i poczucia narodowego nawet u takich narodów, których byt z powodu otoczenia swego żywiołami nieprzychylnymi zupełnie na zatracenie, na rozplywanie się w nie, zdawał się być przeznaczonym; jedynie znajomości przeszłości zawdzięczają one swoje, jeżeli tak wolno powiedzieć, odrodzenie. Taki przykład przedstawiają nam Węgrzy, Czesi — a w większej jeszcze mierze współobywatele nasi Polacy. Pomimo podziału Polski, pomimo ucisku wiekowego celem zatarcia śladów jego — naród ten dzięki świadomości swych dziejów, rozwija się i jako sfinx z popiołu do nowego budzi się życia i przyciąga do siebie nawet żywioły takie, które się dotąd z nim nie solidaryzowały.

Przyjąwszy więc powyższe twierdzenie jako pewnik niczem obalić się nie dający, łatwo przyjdziemy do rozwiązania zagadki, dla czego żydzi w Polsce a szczególnie u nas w Galicyi — ponieważ o tych nam właśnie chodzi — dotąd nie mogą się pozbyć zastarzałych przesądów co do mowy, obyczajów i ubioru, podczas gdy ich współwiera krajów zachodnich zupełnie w tym względzie się z krajowcami zaasymilowali.

Aby na to pytanie dać odpowiedz, niepotrzebujemy daleko sięgać — jedna rzecz, nieswiadomość dziejów jest powodem tego nienaturalnego żywota naszych współwyznawców w Galicyi.

Żydzi w Galicyi po największej części nie zastanawiając się nad losami swymi w przeszłości, nie badając ich i ich wpływu na obecne stanowisko, sądzą, że tak jak teraz są, jak teraz żyją, mówią i się ubierają, tak wprost to pochodzi z Palestyny, z czasów swjej niezależności, z czasów samoistnego bytu narodowego i dlatego to trzymają się tego wszystkiego jako zabytków odległej przeszłości, od której, jeżeli odpadną, cała ich runie religia. Atoli gdyby Izraelici nasi zaglądali do dziejów wieków minionych, gdyby znali te różne fazy, przez jakie przechodził lud nasz w Polsce, przyszliby do rezultatu, że wiele zgrzeszono i z jednej i z drugiej strony w obec kraju i że to złe, które się raz stało, należy obecnie naprawić i że ani żargon, ani strój przez nich używane, nie są zabytkami świętymi z Palestyny pochodzącymi.

W krajach innych, a szczególnie w Niemczech żydzi uczeni chętnie się zajmują badaniem przeszłości swych współwyznawców; w nowszych nawet czasach zawiązało się tam osobne ku temu stowarzyszenie, które rezultaty swych poszukiwań i badań ogłasza w czasopiśmie na ten cel założoném. Niestety! u nas zupełna w tym kierunku panuje martwota. Nie ma najmniejszej idealnej dążności; materializm opanował prawie wszystkie warstwy, a jeżeli czasem ktoś się zagrzewa dla szlachetniejszej myśli to tylko dla tego, że ta obecnie jest w modzie, albo dlatego, aby X. lub Z nie przypadały wawrzyny, lecz po roku znowu myśl ta jako zastarzała już idzie w odstawkę. Nasz Lwów szczególnie z tego słyńie.

Również dzieje się z myślą już kilkakrotnie podniesioną co do wydawania aktów trzyczących się żydów w Polsce. Akta grodzkie zawierają wiele cennego materiału, ale należałoby ważniejsze szczególnie kopiować, a trudno zebrać grono, któreby chciało się postarać o potrzebne ku temu fundusze. Przed rokiem, otrzymawszy z Wysokiego Wydziału krajowego pozwolenie do czytania i kopiowania z aktów grodzkich te, któreby mi się wydawały najważniejsze, przystąpiłem do dzieła. Jednakowoż przekonałem się, że wobec moich arcytrudnych zajęć zawodowych i wobec okoliczności, że mało tylko czasu mogę tej pracy poświęcać, wymagającej dużo tego na mechaniczne tylko przepisywanie dotyczących aktów, musiałem u na teraz dalszej pracy zaniechać, odkładając ją na czas wolniejszy i swobodniejszy. Sądząc jednak, że ogłoszeniem

skopiowanych już aktów może zainteresują jakiegos mecenasa do popierania tej pracy umieszczam je w odcinku „Izraelity“.

N. L.

Sprawy krajowe.

Zamknęły się bramy parlamentu austriackiego, w którym delegacya nasza pomimo wybitnej roli, jaką tam odgrywa, przecież nie umiała dotąd żadnych ciagnąć korzyści dla kraju i jego interesów. Posłowie wrócili do domu, aby wytchnąć po długiej pracy. Sprawa cła od nafty, która tyle wrzawy narobiła, została wprawdzie załatwiona, ale w sposób taki, że w sesji jesienniej poraz wtóry stnąć będzie musiała przed form reprezentantów krajów cislitawskich — a wtedy rozpocznie się ten sam taniec, jakiego już byliśmy świadkami właśnie przed zamknięciem obecnej sesyi.

W kraju tymczasem sprawa naftowa zaczyna rozrzucać umysły. Mianowicie okolice, gdzie przemysł naftowy wobec niskiego cła od tego produktu z zagranicy sprrowadzonego jest zagrożony, i w obec zagrożonego bytu tylu ludzi dotąd z tego żyjących, występują stanowczo przeciw polityce delegacyi. Pierwszym objawem tego był wybór Szczepanowskiego posłem, którego ani miasto ani jakaś Izba handlowa, tylko większe posiadłości czyli żywiły najkonserwatywniejsze na tę godność powołały — aby tém samém dać wymowny wyraz potępieniu postępowania większości delegacyi naszej w sprawie naftowej, dalej zapowiedziany jest w Gorlicach wiec przedsiębiorców i robotników przemysłu naftowego, mający wyrazić uznanie dla mniejszości delegacyjnej. Jednym słowem groźne gromadzą się chmury na horyzoncie galicyjskim.

Ostatnie deszcze, jak nas wieści dochodzą, znowu wiele złego w niektórych okolicach narobiły. W powiecie stanisławowskim wylały rzeki i zniszczyły plony niektórych gmin. Również i Świca wezbrana w powiecie dolinśkim porobiła znaczne szkody. Nie są one wprawdzie tak wielkie jak przed 2 latami, jednak zawsze przypominają owe wylewy naszym reprezentantom obowiązek domagania się u Rządu ostatecznego załatwienia sprawy regulacyi.

Obywatelstwo powiatów: brzeżańskiego, rohatyńskiego i podhajeckiego krząta się około sprawy wybudowania kolei wicyalnej, mającej wychodzić ze Stryja i przerywać ten zakątek kraju. Powiaty te, obfitujące w plody natry mogłyby się znacznie podnieść, gdyby się obywatelstwu udało połączyć je bezpośrednio z galicyjską siecią kolejową.

Obok innych spraw porusza się także nmysły klas średnich naszego kraju znaczne podwyższenie opłaty szkolnej w szkołach średnich. Bardzo różnie sobie to rozporządzenie ministerjalne tłómaczą. Jedni są zdania, że podwyższeniem opłaty szkolnej zamyka p. minister uboższym klasom ludności drogę do szkół wyższych, z których odtąd

tylko klasy zamożniejsze korzystać będą mogły; inni znowu sądzą, że w ogóle to rozporządzenie ministerjalne ma na celu zniżyć poziom oświaty w kraju. My ani za jednym ani drugim nie możemy iść zdaniem, myślimy jednak wobec tego, że u nas w kraju, gdzie szkół średnich nie ma żadnych odpowiednich do kształcenia młodzieży do zawodów praktycznych, której tylko szkoły średnie stoją do dyspozycyi, jeżeli chce wyższe osiągnąć wykształcenie niż je daje szkoła ludowa, że rozporządzenie ministerjalne co do podwyższenia opłaty szkolnej musimy uważać za krok wsteczny. Jeżeli już chodziło o to, aby nie tworzyć proletaryatu inteligentnego, byłoby najodpowiedniej podwyższyć opłatę szkolną w wyższych klasach szkół średnich, nie zaś w klasach niższych, bo takie ogólne podwyższenie opłaty w istocie wywrze tylko wpływ na obniżenie poziomu ogólnej oświaty stann średniego.

Sprawozdanie z czynności izr. Alliance w Wiedniu za rok 1885.

(Ciąg dalszej.)

Powody, który skłoniły nas do założenia szkoły we Lwowie, są Wam znane. Uczęszcza do niej około 500 chłopców, z których 256 w wieku do nauki obowiązkowym na naukę przedmiotów szkolnych uczęszcza. Nauka przedmiotów tych udzielana bywa w 5 oddziałach i 3 klasach, z których pierwsza i druga klasa mają po jednej paralele, przez 5 nauczycieli głównych czyli gospodarzy klas i 2 nauczycieli pomocniczych, stojących pod dozorem i kiernictwem wytrawnego dyrektora N. Landesa podług ogólnego planu nauk dla szkół ludowych w Galicyi obowiązującego z tym samym wymiarem godzin naukowych przepisanych dla szkół publicznych.

Postępy są w ogóle bardzo zadowalniające, szczególnie zaś w dwóch klasach niższych. Trzecia zaś niedawno kreowana klasa jest jeszcze znaną młoda, aby już mówić o jej postępach. Podnieść wypada chwalebna gorliwość działwy, którą także zauważył i uznał e. k. inspektor okręgowy szkół miejskich we Lwowie przy sposobności przedsięwziętej z końcem marca b. r. hospitacyi szkoły. Nauki biblii i Talmuda udziela działwie w wieku szkolnym będącej 10 nauczycieli. Siedmiu z tych udziela nauki pięcioksięgu z komentarzami raszi 240 chłopcom; trzech zaś nauki Talmudu 62 chłopcom.

Oprócz tego zajmuje się jeszcze 6 nauczycieli działwą, nie będącą jeszcze w wieku szkolnym i bawiącą się w ogródku szkolnym, który z zakładem jest połączony. Zakład założony i urządzony został wyłącznie naszym kosztem, naszym też wyłącznie kosztem i nadal utrzymywany jest. Koszta utrzymania wynoszą około 5,500 złr. rocznie, przy czem nadmienić wypada, że po części także staramy się o żywienie i przyodziewanie ubogich tamże dzieci.

Bezpośredni nadzór nad szkołą prowadzi zamianowany przez nas komitet, w którego skład wchodzi wy-

Pakta między żydami

ziemi lwowskiej i województwa ruskiego zawarte na kongresie w Brzeżanach.

(e. t. 571 str. 2693).

podał N. Landes.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanea alia Leopoliensia personaliter veniens nobilis Jacobus Ulanowski obtulit eidem officio et acticandum porrexit Pacta certa inter Infideles Seniores Leopolienses ab una atque Infideles Seniores terrestres Palatnats Russiae parte ab altera conscripta et subscripta de denore verborum sequenti. — Pakta między starszemi Lwowskimi z iedney a starszemi ziemskimi Województwa Ruskiego z drugiey strony przez Depntowanych od stron obydwóch w Brzeżanach na Kongresie Die decima quinta Septembris Millesimo Septingentesimo Quadragesimo anno Agitajacych się Uczynioae y postanowione w ten sposób. Primo. Podczas ułożenia Sympli powinno bydz deputowanych Symplarzow dwoch z Miasta Lwowa z Całego zaś województwa Pięciu według dawnego postanowienia na kongressie Jaryczewskim uchwienia y w Kiegi Ziemskie Żydowskie zapisania. Secundo. Podczas Elekcyi starszych ziemskich powinno bydz do Flekcyi deputowanych dwoch starszych miasta Lwowa z

ziemstwa zaś Całego powinno bydz tyle ile opiewa Laudum na kongressie Jaryczewskim Uczynione. Tertio Podczas Congressu Generalnego Ziemskiego powinno bydz przytomnych do uczynienia konstytueyi Sześciu z miasta Lwowa Dwunastu zaś z Całego Woiwewództwa. Quarto Podczas Generalnego Seymu w Jarosławiu agitujacyego się powinno bydz z miasta Lwowa dwoch starzych z całego zaś xięstwa także Dwoch według dawnego postanowienia*). Quinto. Podczas tegoż Generalnego Seymu dla uchwalenia pogłównego do Skarbu koronnego ściągajacyego się wiele która Ziemia Powiat y Woiwewództwo ma importować do tegoż Skarbu powinno bydz Taxarzów deputowanych z m. L. y z całego Woiwewództwa Trzech co alternatim powinno bydz to iest raz z Dwoch Woiwewództwa

*) Pozwalam sobie na tém miejscu zwrócić uwagę co do liczby członków synody podanej przez prof. dra. Grätz'a w dziele swoim „Dzieje żydów“ (Geschichte der Juden.) Na str. 454. tomu IX. pisze dr. Grätz profesor Seminarium rabinackiego w Wroclawiu o synodzie w Jarosławiu: „dass die Synode aus 10 Männern bestand, aus Vier Delegirten der Hauptgemeinden: Krakau, Posen, Lublin und Lemberg und aus 6 Rabbinen“, (że synoda składała się z 10 członków, z 4 delegatów głównych gmin: Krakowa, Poznania, Lublina i Lwowa i z 6 rabinów.) Zdaje mi się, że podana przez dra Grätz'a liczba członków synody nie jest pewna; olbowiam według 4. punktu tych paktów sama Ruś ze stolicą wysyłała 4 delegatów, a jeżeli jeszcze doliczymy delegatów z Litwy, która potem także należała do tej synody, możemy przyjąć z pewnością, że liczba ich daleko większą była niż dr. Grätz podał.

trawne bardzo osobistości i któremu też na tém miejscu za oddane dotąd szkole wielki usługi gorące składamy dzięki i nasze najzupełniejsze wyrażamy im uznanie.

Oprócz tego szkoła ta i przez nas prawie dwa razy do roku wizytowana bywa.

Z tych samych motywów co we Lwowie założyliśmy przed blisko półtora laty szkołę popołudniową w Brodach dla licznej dziatwy, która do niedawna, uczęszczając do tamtejszej szkoły tak zwanój Talmud-tora, nie pobierała wcale żadnej nauki w przedmiotach szkolnych. Obecnie ci chłopcy pobierają naukę wszystkich przedmiotów szkoły ludowej od dwóch zdolnych nauczycieli w godzinach popołudniowych.

Tę szkołę otworzono z klasą pierwszą, do której z początkiem bieżącego roku szkolnego dodano klasę drugą. Trzecia klasa otwartą zostanie w przyszłym roku szkolnym. Obecnie uczęszcza do téj szkoły 140 chłopców, a mianowicie 85 do klasy pierwszej, a 55 do klasy drugiej. Postępy są tu zdumiewające, ponieważ chłopcy przychodzą do szkoły, przynosząc ze sobą nadzwyczajną gorliwość. Koszta utrzymania téj szkoły wyłącznie przez nas ponoszone dochodzą obecnie przeciętnie do 1000 złr. rocznie, które, ma się rozumieć, sukcesywnie przy uzupełnieniu szkoły klasą trzecią i czwartą znacznie się podniosą. Nadzór nad tą szkołą prowadzi nasza świeżo zasłużona filia w Brodach. Również wizytuje ten zakład jako też wszystkie inne przez nas w Galicyi założone lub subwencjonowane co roku jeden dele. at z naszego grona.

Zupełnie inne było postępowanie nasze w Stryju. Tu okazało się za bytności naszego delegata przed 2 latami, że znaczna część dziatwy żydowskiej uczęszcza do szkół publicznych, nie pobierając żadnej nauki religii. Przedstawienia nasze w miejscu odpowiedniém poczytane, również perspektywa materialnego wsparcia miały ten skutek, że w krótkim czasie ustanowiono godnego nauczyciela religii, który obok ukończonych studyów uniwersyteckich, posiadał także odpowiednie wiadomości teologiczne języka hebrajskiego, przez co frekwencya szkolna dziatwy żydowskiej znacznie się podniosła. Z przyznaniem jednak subwencji połączyliśmy warunek, że nauczyciel religii ma obowiązek założenia szkoły wieczornej, w którejby ndzielał nauki przedmiotów szkolnych młodzieży chederowskiej, tymczasem się jeszcze zdala od szkoły. Próba ta bardzo świetnie się powiodła, a szkoła wieczorna liczy obecnie 60 chłopców w wieku dojrzalszym, którzy bardzo pilnie i chętnie na naukę uczęszczają. Liczba żydowskich dzieci obojga płci do 3 szkół publicznych w Stryju uczęszczających i naukę religii pobierających przenosi liczbę 550. Przyznana przez nas na ten cel subwencya doszła w roku zeszłym do 600 złr.

I tu założona za końcem zeszłego roku filia prowadzi bezpośredni nadzór nad nauką. Dalej przyznaliśmy pedagogowi nam poleconemu, p. Wolfowi Ozerowiczowi, który w Rzeszowie, gdzie frekwencya dziatwy izrael. do szkoły publicznej jeszcze bardzo mała jest, założył w zeszłym roku

szkołę prywatną, do utrzymania której tymczasowo wyznaczyczyliśmy na rok 1885/6 subwencją roczną 390 złr. w. a., chcąc się przekonać, o ileta prywatna szkoła utrzymać się zdoła i czy będzie mogła służyć za podstawę do ugruntowania na niéj szkoły ludowej. (C. d. n)

O najnowszym dziele p. Józefa. kawalera de Wertheimera p. t. „Gesinnungstüchtigkeit des jüdischen Stammes in humaner und staatlicher Beziehung und dessen Leistungsfähigkeit auf allen Gebieten des menschlichen Wissens und Könnens

(„Patryotyczna działalność żydów w sprawach humanitarnych i państwowych — i ich prace na wszystkich polach umiejętności i nauki.“)

(Ciąg dalszej.)

Dnia 3. sierpnia 1492 jeden dzień po opuszczeniu na rozkaz króla hiszpańskiego państwa przez żydów, odpłynął Kolumbus w celu odkrycia nowego świata. Pomiędzy 90 awanturnikami, towarzyszącymi mu w téj podróży, był także jeden młodzieniec żydowski, Luis de Torres, który w Mureyi oprócz hebrajskiego i chaldejskiego nauczył się także nieco po arabsku Jego posłał żeglarz 1. listopada 1492, nim opuścił Rio de Mares celem zbadań wewnątrz kraju i wywiedzenia się o korzennych roślinach wzorowych.

Wzmiankowany Pedro de Colichao przedsięwziął na rozkaz króla w celu dalszych badań większą podróż, nie osiągnąwszy jednak żadnego rezultatu. Gotując się już do powrotu do Portugalii, dowiedział się o bytności dwóch żydów z ojezyny w Kairze. Byli to Józef z Lamezo, szewc i rabi Abraham z Beje. Przywieźli oni ze sobą listy dla rycerza od króla. Józefowi, który pierwsi był w Bagdadzie i wszystko, co tam słyszał o Gomez, sławném miejscu targowém korzeni i bogactw Indyi, popowrocie opowiedział swemu monarsze, polecił, aby w towarzystwie rabi Abrahama odszukał Corilchao i mu wręczył rozkaz, by przez Józefa przysłał wiadomość o rezultatach jego badań, sam zaś z Abrahamem jechał do Gomez celem poinformowania się o stosunkach w Indyi. Chorilchao spełnił punktualnie rozkaz Iao. Pojechał z Abrahamem do Gomez; Józef a zaś odesłał napowrót do Portugalii z karawaną udającą się do Alepo.

Znaczne usługi oddał także żyd polski nazwiskiem Gaspar, którego jako niewelnika pojmano i który przez intolerantnego Vasco zmuszony został do przyjęcia chrześcijaństwa.

Wielu innych żydów swymi wiadomościami i zdolnościami jako tłumacze i znawcy języków bardzo przysłużyli się admirałom. Wielki Albuquerque, który zupełnie przeprowadził, co rozpoczął Vasco de Gama w Indyi, do-

z Woiewództwa a ieden z m. L. Drugi raz Dwóch z miasta Lwowa a ieden z całego Woiewództwa. Sexto. Miasto L. z Partykularzami otaxowane zebytyle importowało do Skarbu koronnego ile importuje do tego Skarbu miasto które największe y naysyalniejsze bez Partykularzow. Septimo. Podczas Seymiku Partykularzego bywało ze Sami Starsi Lwowsy deputowali Czterech Żydów aleas Posłów do zasiadania na tym Seymiku ale na terażniejszym ut supra kongressie stanęło zeby Marszałek y Rabi Lwowski deputowali y ktorzy by od nich wyznaczeni mieli pisanie ci powinni hydz akceptowani na Symiku. Octavo. Tych czterech deputowanych z miasta Lwowa podpisy powinny mieć walor na wszystkich transakcyach Żydowskich których podpisy takim mają iść sposobem, Dwóch Starszych Lwowskich Miejskich powinny bydz podpisy zaraz po Marszałku Przedmiejskich zaś Dwóch na Boku zasiadać tak powinni nayprzód Marszałek Generalny, po Marszałku dwóch Starszych Lwowskich Miejskich po tych Lwowskich czterech Starszych Brockich na przeciwko Brockich Czterech Żukiewskich tandem Przedmiejsy Lwowsy ieden obok Brockich drugi obok Żukiewskich zasiadać powinni. Nono. Ponieważ na Jarosławskim kongressie obralimo Zapul Rabina Ziemskiego Ieka Landysa mając wzgląd na Jego poczeiwosc y dobre obyczaje y teraz go według pizania mu danego konfirmujemy y potwierdzamy. Ze zas wakuie druga Połowa Rabinstwa Lwowskiego tedy czterech naznaczamy kandydatów do obrania Onego z których iezeliby wypadł Los na wspomnionego Ieka tedy ten nie kto inny powiniem bydz

całym generalnym Rabinem Ziemskim iezeliby zas na kogo innego to rzeczony Ieko Landys iednakowo powinien byc puł Rabinem ziemskim a drugi co z Losow wyidzie puł Rabinem Lwowskim a iezeliby wspomniony Ieko Landys miał iechać do Jeruzalem albo gdzie indziej na rabinstwo tedy drugi obrany za połowe Rabina powinien byc na zawsze całym generalnym Rabinem Woiewództwa Ruskiego a inszy zaden puł Rabin znaydować się nie powinien w Całym ziemstwie ktory wszelkie posłuszenstwo y Intratę Całą iemu samemu należącą brać powinien którego na zawsze zatwierdzamy y za generalnego Rbina całego Ziemskiego Uznawamy y uznawać powinniemo bez zadnego od nasz iemu dania instrumentu y Clausul pod wielkim strotem y karą przykładną ktory by miał pociągac na drugą połowę rabinstwa Co się dzieie zawiadomością wielmożnego Jegomości Pana Cieszkowskiego Komisarza generalnego Dobr Jaśnie Oswieconego Xiążęcia Igomości Woiewody y Generała Żiem Ruskich Dobr na ten kongres Deputowanego, y to się dokłada in quantum by miało kiedy wakowac Rabinstwo Generalne Lwowskie y ziemskie powinniemo się w puł roku ziechać y Czterech podac kandydatow z ktorzych iednego powiniemo obrac y onego konfirmować za Rabina Lwowskiego y całego ziemstwa a in quantum bysmo nie nie mieli po wyisciu puł roku ziechać się tedy pozwalamy Starszym Lwowskim obrac sobie kogo im się podoba za Rabina Generalnego a my Onego powinniemo acceptowac y konserwowac za całego ziemskiego Rabina. (C. d. n.)

Rozmaitości.

znawał niejednej przysługi od żydów. Tak jednego razu przyłał mu król — kapłan list w języku chaldejskim, którego atoli nikt w obozie nie mógł przeczytać. Ku niemaliej radości Albuquerque żył w Kairze w pobliżu wydalony żyd z Portugalii, imieniem Samuel, który różne znał języki i chętnie przełożył królewski list na język portugalski.

Zdobywiec ważnego miasta nadbrzeżnego Safi nadało się portugalskiemu zdobywcy Azambuji szczególnie zapomocą podstępny zamieszkałych tam żydów, o czém artykuł naprowadzony obszernie traktuje, który w następującem się streszcza. Wprawdzie mało tylko znamy przykładów, aby żydzi, którzy zawsze okazali się najwierniejszymi poddanymi swych panujących, mogli się decydować na przychylność względem nieprzyjaciół. Jednakowoż przypisać to należy żydowskiemu lekarzowi, stojącemu wówczas na czele przysiężenia, które miało oddać miasto Safi Portugalczynom. Lekarz ten uczynił to ze względu na dobro swych współobywateli i swych braci; chciał on uwolnić miasto od tyrańca w mniemaniu, że Portugalczycy uwolnią wszystkich mieszkańców od gnojącego ich ciężkiego jarzma.

Gdy Fernandez d' Atayde dzierżył naczelne dowództwo nad miastem, nagle otoczyło je wojsko liczące nad 10000 ludzi. Atayde groziło największe niebezpieczeństwo. Dwaj żydzi, dowiedziawszy się o tém, postanowili przyjść w pomoc swemu ziomkowi zaprzyjaźnionemu. Izak ben Zomaro i pewien Ismael uzbrowili własnym kosztem dwa okręty swymi współwyznawcami i popłynęli do Safi. Wśród ciemności nocy udało im się niepostrzeżeni przez czaty dostać do miasta oblężonego. Atayde przyjął ich z radością i im to zawdzięczał własne i wojska ocalenie.

W 28 lat potem Marokani znowu chwycili za broń celem uwolnienia się od obcego panowania, a znowu żydowski wódz ważne oddał usługi Portugalczynom.

W r. 1539 stanął szeryf z Maroka z licznym wojskiem przed miastem Safi. Przy tej okoliczności jeden z żydów, którzy przystępowali z Hiszpanii do Fez dał piękny przykład żydowskiej wierności i waleczności. Ten wódz żydowski nazywał się Samuel Valenciano (al Valense). Bohater ten, który za przybyciem do Fez pozyskał sobie miłość i szacunek ówczesnych władców z rodziny Merinos, już pod Centą szerzył wielki postrach. Powstali potem Xerifowie przeciw Merinosom i wypędzili ich z państwa. Wgnani przez nich książęta oddali się pod opiekę portugalską. Szlachetny Samuel naraził więc życie i majątek za prawowitą panującą rodzinę; połączył się z innymi, którzy zachowali wierność Merinosom, uzbrowił kilka okrętów, stanął na czele wyprawy i tam skierował się, gdzie powstańcy Portugalczynom wielką wyrządzali szkodę. Samuel, stanawszy przed Centą, szybko wysadził swych ludzi na ląd, i w nocy korzystając ze sposobnej chwili rzucił się ze swym hucem matym składającym się z nie więcej jak 400 ludzi — na wojsko nieprzyjacielskie, liczące wzwym 30,000 wojowników. Więcej niż 5,000 ludzi położył trupem, sam niestraciwszy ani jednego człowieka. Centa została uratowana, a nim jeszcze zaświtał poranek, Xerife cofnął się na powrót do Fez. Z równą walecznością, zadziwiającą odwagą i rzadką zręcznością udało mu się zmusić nieprzyjaciela, obozującego przed Safi do odwrotu i do odstąpienia od dalszego oblężenia tego miasta.

(C. d. n.)

Hillel Lechner

Dnia 29. odbył się pogrzeb p. Hillela Lechnera, wieoletniego członka tutejszego zarządu świątyni postępowej przy ul. Żółkiewskiej oraz i naczelnikagminy w Zniesieniu przy licznym udziale tutejszej publiczności. Zmarły liczył 73 lat i należał do skrajno postępowego obozu izraelitów. Urodził się w Żółkwi, gdzie za młodo odebrał wychowanie pobożne — ortodoksyjne. Był wielkim znawcą piśmiennictwa judaistycznego oraz i literatury nowszej. Zostawił znaczny majątek, który z powodu, że umarł bezdzietny dostanie się do rąk różnych krewnych. Na cele postępowe zostawił legat 10000 złr. i zamianował pp. dra Emila Byka, Emanuela Fränkla i Dra Festenbarga executorami jego ostatniej woli. Ci więc mają orzec, na jaki cel kwota wyznaczona ma być obrócona.

Niechaj mu będzie ziemia lekka!

— Podczas onegdajszego pobytu królowej serbskiej Natalii i następcy tronu Aleksandra w stolicy węgierskiej, złożył jej uszanowanie tamtejszy kupiec Samuel Blau, który był liwerantem dla armii serbskiej w wojnie z Bułgaryą. Królowa przyjęła p. Blaua bardzo uprzejmie. Między innymi rozmowa przeszła także i na żydów w Serbii. Królowa jak podają dzienniki w temiała się odezwać słowa: „U nas w Serbii na szczęście nie znają tej szkaradnej choroby, która pod nazwą „antysemityzm“ wiele narobiła złego. U nas nikt nie kwestyonuje politycznych i obywatelskich praw żydów. Ubolewania godnym tylko był fakt, że ta mała garstka żydów w Serbii dotąd była podzielona na dwa obozy, co osłabiała ich siły. Żydzi w Serbii pochodzący z Hiszpanii i nazwani „Spanoli“ nie chcieli nie wiedzieć o wspólności z żydami późnej tam przybyłymi i pod nazwą „Niemcy“ znanymi. Ale obecnie i w tym względzie nastąpiła zmiana na lepsze. Całe żydowstwo Serbii powołało w osobie dra Bernfelda rabina, któremu się podały obie strony. Działalności tego młodego uczonego może się uda zespolic „Spaniolów“ jak i „Niemców“ w jedno ciało. Żydzi będą potem mogli wspólnymi siłami w życie wprowadzić i utrzymać niezbędne zakłady naukowe i humanitarne, co nie mało przyczyni się do podniesienia ich powagi i w kołach nieżydowskich.

— Zmarły niedawno w Asti (Włochy) kawaler Giacomo Ottolenghi (izraelita) zarządził testamentarnie, aby wszystkie zastawione przedmioty w miejskim banku zastawniczym do wysokości 10 lir przez jego spadkobierców wykupione zostały, co też nastąpiło kosztem 100,000 lir za 12,000 zastawów.

— Dnia 9. czerwca odbył się u Kisielki festyn na korzyść kolonii wakacyjnych w. m. Udział publiczności był niewielki, bo wzięły w nim udział tylko klasy średnie i kilku sprawie kolonii chętnych. Za to sfery mające pretensje do nadawania tonu we Lwowie świeciły swoją nieobecnością. Dochód czysty z tego festynu wynosi 125 złr.

— Skutkiem zaszłego w jednej z gmin wypadku, gdzie dziecię nowonarodzone płci męskiej, nie mogło, z powodu wątłego zdrowia ulecz aktowi obrzezania a rabin miejscowy odmówił z tej przyczyny zapisania dziecka do ksiąg metrycznych, rosyjski minister spraw wewnętrznych, do którego sprawa ta doszła, zdecydował, że zapis do księgi stanu cywilnego dla ludności żydowskiej, dopelnionym być musi, bez względu, czy akt obrzezania został na dziecku dokonany, lub nie. (Izraelita w)

— Dla kolonii wakacyjnych złożono następujące datki:

Pp. Pollak Nadinżynier kolei 2 zł. — Dr. Emil Byk 5 zł. — Gedale & Gitel Sprecher 5 zł. — Ignacy Lilien 3 zł. — Dr. Edward Lilien 1 zł. — Adolf Lilien 1 zł. — M. Wein 2 zł. — Ig. Weiss dentysta 3 zł. — Rabin Löwenstein 5 zł. — I. A. Baczdowski 5 zł. — Teresa Brotschiner 2 zł. — Jan Brotschiner 2 zł. — Dr. Waldman 2 zł. — Salomon Jonasz 5 zł. — Dr. Pisek 3 zł. — Saldo z roku zeszłego 107 zł. 71 ct. —

DRUKARNIA Ch. Rohatyna

we Lwowie, ulica Sykstuska 1, 21

poleca się Szanownej Publiczności do wykonania
wszelkich robót w zakresie drukarni wchodzących.

Drukarnia jest otwartą każdego czasu, tak
we święta izraelskie jakoteż katolickie

i wykonywane wszelkie zlecenia

po cenach najumiarkowańszych.